

??le ?lgili Temel ?htiyaç Tatmini Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ??le ?lgili Temel ?htiyaç Tatmini Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23934>

Özet

??le ?lgili Temel ?htiyaç Tatmini Ölçe?i (??T?TÖ), çal??anlar?n i? ortamlar?nda deneyimledikleri temel psikolojik ihtiyaç tatmin düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmis bir uyarlama arac?d?r. Bu ölçek, Öz Belirleme Kuram? (Self-Determination Theory - SDT) çerçevesinde, özerklik, yeterlilik ve ili?kililik ihtiyaçlar?n?n i?yeri ba?lam?nda ne ölçüde kar??land??n? de?erlendirir. Ölçe?in Türkçe adaptasyon, yap? geçerli?i ve güvenilirli?i analizleri 2018 y?l?nda Cumali Uri taraf?ndan gerçekte?tirilmis tir. Bu adaptasyon, psikoloji ve örgütsel davran?? alanlar?nda çal??anlar?n motivasyon ve iyilik hallerini incelemek için kritik bir araç sunmaktad?r.

Ölçek, orijinal ad? "Work-related Basic Need Satisfaction Scale" olan arac?n kültürel ve dilsel e?de?erli?ini sa?lamay? amaçlam??t?r. Elde edilen psikometrik bulgular, ölçe?in Türkçe konu?an çal??an popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm sa?lad??n? göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

??le ?lgili Temel ?htiyaç Tatmini Ölçe?i, Temel Psikolojik ?htiyaçlar, Öz Belirleme Kuram?, ?? Tatmini, Özerklik, Yeterlilik, ?li?kililik, Uyarlama.

Yazarlar

Cumali Uri (Türkçe Uyarlama ve Sorumlu Yazar).

Amaç

??le ?lgili Temel ?htiyaç Tatmini Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin i? ya?amlar?nda hissettikleri üç temel psikolojik ihtiyaç?n (özerklik, yeterlilik ve ili?kililik) tatmin düzeyini nicel olarak ölçmektir. Bu ihtiyaçlar?n tatmin edilmesi, çal??anlar?n içsel motivasyonunu, i? performans?n? ve genel psikolojik iyilik halini do?rudan etkileyen merkezi bir faktör olarak kabul edilir.

Ölçek, ara?t?rmac?lara ve uygulay?c?lara, örgütsel faktörlerin çal??anlar?n temel ihtiyaçlar?n? nasıl destekledi?ini veya engelledi?ini belirleme konusunda güvenilir veriler sa?lamay? hedefler. Elde edilen bulgular, i?yeri müdahalelerinin ve yönetim stratejilerinin çal??anlar?n motivasyonel kaynaklar?n? art?rmak üzere optimize edilmesine yard?mc? olur.

Yap?

Ölçek, Edward Deci ve Richard Ryan taraf?ndan ortaya konan Öz Belirleme Kuram?'n?n (SDT) temel varsay?mlar?na dayanmaktad?r. SDT'ye göre, evrensel ve do?u?tan gelen üç temel psikolojik ihtiyaç vard?r ve bunlar?n tatmini, optimum i?leyi? ve psikolojik sa?lık için zorunludur.

??le ?lgili Temel ?htiyaç Tatmini Ölçe?i, bu üç boyutu i?yeri ba?lam?nda ayr? ayr? ölçmektedir:

Özerklik (Autonomy): Bireyin i?inde kendi kararlar?n? verme, seçim yapma ve davran??lar?n? kendi de?erleriyle uyumlu hale getirme hissi.

Yeterlilik (Competence): Bireyin i? görevlerini etkili bir ?ekilde yerine getirme ve ba?ar?l? olma kapasitesine sahip oldu?u hissi.

?li?kililik (Relatedness): Bireyin i? arkada?lar? ve yöneticileriyle güvenli, s?cak ve anlaml? sosyal ba?lar kurma ve ait olma hissi.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?na yönelik geçerlik çal??malar?, Uri (2018) taraf?ndan gerçekleştirilmi?tir. Bu çal??mada, ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amacıyla genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??tır. DFA sonuçlar?, orijinal ölçekte oldu?u gibi, i? ba?lam?nda temel ihtiyaçlar? temsil eden üç faktörlü yap?n?n (Özerklik, Yeterlilik ve ?li?kililik) Türk örnekleminde de kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdi?ini ortaya koymu?tur.

Ayr?ca, ölçe?in di?er ilgili yap?larla (örne?in, i? tatmini ve tükenmi?lik) ili?kileri incelenerek ölçüt ba??nt?l? geçerlik kan?tlar? sunulmu?tur. Bu analizler, temel ihtiyaç tatmininin, beklenen teorik yönde pozitif i? sonuçlar? ve negatif olumsuz i? sonuçlar? ile ili?kili oldu?unu desteklemi?tir.

Güvenirlik

??T?TÖ'nün güvenilirli?i, Türkçe uyarlama çal??mas?nda iç tutarlıl?k katsayılar? (Cronbach Alfa) aracılı??yla de?erlendirilmi?tir. Uri (2018) taraf?ndan yap?lan analizler, hem toplam ölçek puan? hem de üç alt boyut için yüksek düzeyde iç tutarlıl?k de?erleri (genellikle .70 ve üzeri) bildirmi?tir. Bu sonuçlar, ölçek maddelerinin ayn? temel psikolojik yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Yüksek güvenilirlik katsayılar?, ölçe?in i? psikolojisi ara?t?rmalar?nda tekrarlanabilir ve stabil sonuçlar üretebilece?i anlam?na gelmektedir. Gerekli görüldü?ünde, ölçe?in zaman içindeki stabilitesini de?erlendirmek için test-tekrar test güvenilirlik çal??malar?n?n yap?lmas? önerilebilir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?, Öz Belirleme Kuram?n?n öngördü?ü teorik temele dayanmaktadır. Uri'nin (2018) çal??mas?nda, ölçe?in üç boyutlu yap?s?n?n Türk kültüründe de geçerli olup olmadı??n? incelemek temel hedeflerden biri olmu?tur. Yap?lan faktör analizleri, her bir ihtiyac?n (Özerklik, Yeterlilik ve ?li?kililik) ayr? bir faktör olarak belirginle?ti?ini ve maddelerin ilgili alt boyutlara yüksek yüklerle yüklendi?ini göstermi?tir. Bu durum, ölçe?in yap?sal geçerli?ini güçlendirmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?larak yan?tlan?r (örne?in, "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a).

Kullan?labilir Diller: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal Versiyon).

Popülasyon Grubu: Çal??anlar (Örgütsel ba?lamda görev yapan yeti?kinler).

Ya? Grubu: Yeti?kin Çal??an Popülasyonu.

Popülasyon Detaylar?: Uri (2018) çal??mas?, Türkiye'deki farklı sektörlerden çal??anlardan olu?an bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Kat?l?mc?lar, i?yerindeki deneyimlerine ili?kin ifadeleri kendileri derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Psikoloji, ??yeri Motivasyonu, Yeterlilik, Özerklik, ?li?kililik ?htiyaç?, Çal??an ?yilik Hali, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: uri@sheffield.ac.uk

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I? (Uyarlama): 2018

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m? veya resmi lisans ko?ullar? için sorumlu yazar (Cumali Uri) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı? kullan?mlar genellikle izin al?narak ücretsiz olabilir.

Kaynaklar

Uri, C. (2018). Work-related Basic Need Satisfaction Scale: Analysis of construct validity and reliability in Turk?sh. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 13-25.

Ölçe?in uyarlama çal??mas?na ait orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [work-related-basic-need-satisfaction-scale-toad.pdf](#)

??le ?lgili Temel ?htiyaç Tatmini Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Maddelerin orijinal dilinde ve tam metnine ula?mak için ilgili referans yay?na ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM